

Asia: VN/9183/2021

Edustajakannedirektiivin täytäntöönpano

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

SUOMEN MATKAILUALAN LIITTO RY

Vilhonkatu 4 B

00100 HELSINKI

29.3.2022

Oikeusministeriö

Suomen matkailualan liitto ry:n (SMAL) lausunto: Asia: Oikeusministeriön työryhmän mietintö, sisältäen ehdotuksen säännöksistä edustajakannedirektiivin täytäntöönpanemiseksi

Suomen matkailualan liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua oikeusministeriön työryhmän mietinnöstä, sisältäen ehdotuksen säännöksistä edustajakannedirektiivin täytäntöönpanemiseksi Suomessa.

Yleistä

Matkapalveluyhdistelmälaki ja yleiset matkapakettiehdot sääntelevät matkanjärjestäjien toimintaa ja vastuita. Matkapalveluyhdistelmiä ostavien kuluttajien suoja on erittäin korkealla tasolla EU:ssa ja Suomessa, ja mahdollisia riitoja ratkotaan joko neuvotteluin elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan kesken tai kuluttajariitalautakunnan toimesta. Suomessa suuri osa matkailualan yrityksistä on Pk-

yrityksiä. Edustajakannedirektiivin täytäntöönpanotoimien täytyy Suomessa olla säädetty niin, että niillä ei mahdollisteta ja kannusteta turhiin oikeudenkäyntiprosesseihin. SMALn näkemys on, että erityisesti ulkopuolisen kannerahoituksen mahdollistaminen nostaisi riskiä turhiin prosesseihin ja heikentäisi elinkeinonharjoittajien oikeusturvaa kuluttajien asemaa kuitenkin parantamatta.

Yleisesti voidaan sanoa oikeusministeriön työryhmän lakiehdotuskokonaisuudesta, että se on selkeästi laadittu. Lisäksi Suomen matkailualan liitto ry haluaa tuoda esiin seuraavat lakipykäläkohtaiset kommentit.

Kieltokannelaki (uusi laki)

Velvollisuus pyrkiä sovintoon (Kieltokannelaki 4 § 2 momentti)

SMAL pitää kannatettavana, että oikeutettuna yksikkönä toimivan viranomaisen on ennen kieltokanteen vireille panoa ilmoitettava asiasta elinkeinonharjoittajalle, jotta elinkeinonharjoittaja voisi vapaaehtoisesti korjata menettelynsä. Velvollisuuden pyrkiä sovintoon pitäisi kuitenkin koskea myös oikeutettuina yksikköinä toimivia kuluttajien yhteisiä etuja edistäviä järjestöjä. SMAL ehdottaa, että lakiin lisätään, että myös oikeutettuna yksikkönä toimivan järjestön on ennen kieltokanteen vireillepanoa ilmoitettava asiasta elinkeinonharjoittajalle. Sekä viranomaisella että järjestöllä on oltava yhtäläinen neuvottelovelvollisuus elinkeinonharjoittajan kanssa ennen tuomioistuinprosessin aloittamista. Neuvotteluelvoite vähentää turhien oikeudenkäyntien riskiä, sillä elinkeinonharjoittajalle annetaan mahdollisuus neuvotteluiden myötä korjata menettelynsä.

Viranomaiset oikeutettuina yksikköinä (Kieltokannelaki 5 § ja 6 §)

SMAL pitää hyvänä, että oikeutettuina yksikköinä toimivat viranomaiset nimettäisiin suoraan laeissa. SMAL kannattaa työryhmän ehdottamia kieltokannelain 5 ja 6 pykälissä mainittuja viranomaisia oikeutetuiksi yksiköiksi.

Kaikki laissa nimetyt viranomaiset voisivat panna vireille työryhmän linjauksen mukaisesti sekä kotimaisia että rajat ylittäviä kieltokanteita. Kannatettavaa on myös, että vain kuluttaja-asiamies voisi panna vireille hyvityskanteita jonkin kuluttajaryhmän puolesta, kuten myös nykyisen ryhmäkannelain mukaan. Muun viranomaisen kuin kuluttaja-asiamiehen nostama hyvityskanne jonkin tietyn kuluttajaryhmän hyväksi olisi ristiriidassa ao. viranomaisen puolueettomuusvaatimuksen kanssa ja sekoittaisi viranomaisten rooleja.

Laki järjestön nimeämisestä oikeutetuksi yksiköksi (uusi laki)

Kuluttajien yhteisiä etuja edistävät järjestöt oikeutettuina yksikköinä

SMAL pitää hyvänä työryhmän linjausta siitä, että kuluttajia edustavien järjestöjen on täytettävä edustajakannedirektiivin samat 4 artiklan 3–5 kohdissa luetellut edellytykset tullakseen nimetyksi oikeutetuksi yksiköksi rajat ylittäviä kanteita sekä kotimaisia kanteita varten. Kriteerit olisivat täten yhtenevät sekä kotimaisia että rajat ylittäviä kanteita varten nimetyille oikeutetuille yksiköille. Kannatettavaa on myös se, että järjestön on täytynyt harjoittaa tosiasiallista julkista toimintaa kuluttajien etujen suojelemiseksi toimialallaan vähintään 12 kuukautta ennen nimeämistään koskevan hakemuksen tekemistä; tällä menettelyllä estettäisiin järjestöjen perustamisista vain oikeudenkäyntejä varten. On myös erityisen tärkeää, että edellytysten täyttymistä seurataan tosiasiallisesti nimityksen jälkeen ja nimitys perutaan, jos kriteerit eivät enää täyty (5 § - 6 §).

Ryhmäkannelaki

Kanteiden rahoitus (ryhmäkannelaki 2 a §)

Kuluttajansuojalakien perusajatuksena on, että kuluttaja on heikompi osapuoli suhteessa elinkeinonharjoittajaan ja että kuluttajien oikeuksia täytyy suojella suhteessa vahvempaan osapuoleen. Lakiehdotuksen mukainen kuluttajien yhteisiä etuja edistävä järjestö, joka voi nostaa kanteen kuluttajaryhmän puolesta, ei kuitenkaan ole kuluttajaan verrattavissa oleva heikompi osapuoli, vaan monissa tilanteissa voi olla jopa vahvempi osapuoli erityisesti suhteessa Pk-yrityksiin. Esimerkiksi matkailualalla valtaosa yrityksistä on Pk-yrityksiä. Ryhmäkannelakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 a §, joka mahdollistaisi hyvityskanteiden ulkopuolisen rahoituksen. Direktiivi kuitenkin mahdollistaa jäsenvaltioille vaihtoehtoisesti ulkopuolisen rahoituksen kieltämisen.

SMAL katsoo, että ei voida pitää kannatettavana ulkopuolisen rahoituksen mahdollisuutta yhdistyksille kanteiden nostamiseksi, sillä ulkopuolisen rahoituksen mahdollisuus voi rohkaista yhdistyksiä perusteettomiin oikeudenkäynteihin. Ulkopuolisen rahoittajan vaikuttamisen valvonta on myös erittäin haasteellista ja sitä ei voida täysin mitenkään estää. Onko ulkopuolinen rahoitus aina ”pyyteetöntä” kuluttajien etujen ajamista ja miten se varmistetaan? On myös riski siitä, että Suomeen rantautuu vahingollinen riitarahoitusliiketoiminta. SMALn kanta on täten, että ulkopuolinen rahoitus täytyy kieltää direktiivin jäsenvaltioille antaman harkintavallan mukaisesti.

SUOMEN MATKAILUALAN LIITTO RY (SMAL)

Heli Mäki-Fränti

Tarja Luoma

Toimitusjohtaja

Lakimies

Mäki-Fränti-Uro Leena
Suomen matkailualan liitto ry SMAL